

Ryc. 1. Rozmieszczenie kłoci wiechowatej *Cladium mariscus* na Pojezierzu Brodnickim. 1 — stanowiska kłoci wiechowatej; 2 — jeziora; 3 — rzeka. — Distribution of the twig-rush in the Brodnica Lakeland. 1 — localities of the twig-rush; 2 — lakes; 3 river

Stanowisko pióropusznika strusiego *Matteucia struthiopteris* w Peimiu

Na liście naszych roślin chronionych znajdują się zaledwie trzy gatunki paproci. Do tych nielicznych należy pióropusznik strusi *Matteucia struthiopteris*. Jest to gatunek dość rzadki i jako taki wymaga w miarę pełnej inwentaryzacji. Z tego względu każde jego stanowisko zasługuje na uwagę.

Pióropusznik strusi rośnie w zbiorowiskach łągowych w niższych położeniach górskich, na pogórzach oraz w rozproszonych stanowiskach

na niżu. Tego typu siedliska ulegają dziś silnym przekształceniom wskutek działalności człowieka, związanej z regulacją rzek oraz niszczeniem zarośli nadrzecznych i nadpotokowych. Stąd też i sam pióropusznik należy dziś do gatunków zagrożonych zarówno w naszym kraju, jak i w niektórych innych krajach. W związku z tym umieszczono go na „Czerwonych listach” gatunków ginących i zagrożonych w różnych krajach Europy, np. w Czechach, na Węgrzech, w NRD i RFN.

Znalezione przeze mnie stanowisko znajduje się w Pcimiu. Pióropusznik strusi rośnie tu w liczbie kilkudziesięciu okazów bujnych (ryc. 1) i dorodnych (do 1,5 m wysokich), na niewielkim stosunkowo skrawku powierzchni (ok. 160 m²), w przerąbanym łęgu na terasie zalewowej Raby. Pas łęgu ciągnie się tu pomiędzy korytem rzeki a szosą zakopiańską. Warstwę drzew tworzą: jesion *Fraxinus excelsior*, wierzba krucha *Salix fragilis* oraz lipa drobnolistna *Tilia cordata*. W warstwie krzewów rosną: trzmielina zwyczajna *Evonymus europaea* i malina właściwa *Rubus idaeus*. Runo jest niezwykle bujne i charakteryzuje się bogatym składem florystycznym. Z gatunków rosnących w płacie z pióropusznikiem wymienić można: pokrzywę zwyczajną *Urtica dioica*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, dwa gatunki świerżabków: orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum* i korzenny *Ch. aromaticum*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, bodziszek żalobny

Ryc. 1. Pióropusznik strusi *Matteucia struthiopteris* (L.) T o d. w Pcimiu nad Rabą. — The ostrich fern at Pcim on the Raba river. Fot. Z. Mirek

Geranium phaeum, przytulię czepną *Galium aparine*, śledziennicę skrętolistną *Chrysosplenium alternifolium*, pierwiosnkę wyniosłą *Primula elatior*, żywokost bulwiasty *Symphytum tuberosum* i perz psi *Agropyron caninum* oraz inne rośliny. Ponadto w niewielkiej odległości od płatu z pióropusznikiem rośnie inny rzadki na tym terenie i interesujący gatunek, a mianowicie żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*. Warto również odnotować, że w ciągu dwu kolejnych lat obserwacji (1978 i 1979), żaden z okazów pióropusznika nie wytworzył liści zarodnionośnych.

Omawiane stanowisko w Pcimiu jest położone w odległości zaledwie kilkudziesięciu metrów od najbliższych zabudowań. Zarośla nadrzeczne noszą w tym miejscu wyraźne ślady niszczącej działalności człowieka. Omawiane stanowisko pióropusznika strusiego trzeba więc zaliczyć do zagrożonych wyginieciem.

Halina Piękoś-Mirkowa

OCHRONA ZWIERZĄT

O potrzebie wzmocnienia ochrony kormorana *Phalacrocorax carbo*

Kormoran żywi się wyłącznie rybami. Z powodu przesadnych wyobrażeń o jego dużej szkodliwości był od dawna prześladowany przez rybaków i prawie całkowicie — w drugiej połowie XIX wieku — wytępiony.

W okresie międzywojennym kormoran pojawiał się jedynie przełotnie na Pomorzu i Mazurach (Mackowicz, Sokółowski 1953). Po ostatniej wojnie ilość kormoranów stopniowo wzrastała, lecz już wtedy alarmowano o przypadkach barbarzyńskiego niszczenia tego ptaka (Chrońmy Przyr. R. 1948 z. 7/8 s. 48—49). Największą liczebność osiągnął w latach sześćdziesiątych, co niewątpliwie było następstwem objęcia kormorana ochroną gatunkową od 1952 r. Obecnie jest ptakiem nielicznie gnieźdzącym się w północnej części kraju (Tomiałojć 1972), gdzie żyje prawie wyłącznie w koloniach; krótkotrwałe próby osiedlania się pojedynczych par stwierdzono w kilku stanowiskach w obrębie obszaru występowania.

Pierwszy dokładniejszy obraz liczebności kormoranów w województwie olsztyńskim — w byłych granicach administracyjnych obejmujących obszar 21 tys. km² — dała inwentaryzacja zajętych gniazd w koloniach istniejących w kwietniu 1968 r. Inwentaryzację przeprowadził zespół dra Eugeniusza Nowaka, kierownika ówczesnej pracowni łowieckiej przy Katedrze Szczegółowej Hodowli Zwierząt b. WSR w Olsztynie. Jej wyniki ilościowe były następujące: